

Stichting De Noord-Hollandse Molenfederatie

Jaarverslag 2015

Impressie van de provinciale molencontactdag 3 november 2015

Secretariaat :
Reigerpark 48
1444 AC Purmerend
06 51 22 7007
0299 77 95 85

Website:
www.molensinnordholland.nl

de Noord-Hollandse
MOLENFEDERATIE

Secr. Reigerpark 48
1444 AC PURMEREND

Inleiding

In 2015 heeft de Molenfederatie kans gezien haar werkzaamheden verder uit te bouwen. Haar doelstelling: voor alle moleneigenaren een vraagbaak en een intermediair tussen de eigenaren en de overheden zijn, krijgt met de uitvoering van de projecten, hieronder genoemd, steeds meer inhoud. Met het ondersteunen van de moleneigenaren wordt ook het Noord-Hollandse molenbestand versterkt.

In 2015 stond het onderwerp POM (Professionele Organisatie voor Monumentenbehoud) prominent op de agenda. Omdat veel monumentenorganisaties met een POM-staats eerdere in aanmerking komen voor meer subsidie was de wens ook in de molenwereld groot om die status te bereiken. Drie molenstichtingen die een aanvraag hebben gedaan werden afgewezen. Dat was voor alle molenorganisaties in het land aanleiding om deze weg niet te bewandelen. Voor de molenfederatie was dat aanleiding om juist in te zetten op kwaliteitsverbetering van de molenwereld.

Het brandpreventieproject

In de loop van 2014 is het bestuur een brandpreventieproject begonnen, samen met de brandweer van de kring Zaanstad/Waterland. Molens zijn brandbare objecten. In het verleden zijn diverse molens door brand verwoest. Voorheen bleven molens na de herbouw hun status als rijksmonument behouden. Met het project wil het bestuur moleneigenaren meer bewust maken van de mogelijkheden die zij hebben om brand te voorkomen. Een hiertoe opgerichte commissie heeft in 2015 een enquête gehouden onder de moleneigenaren om te inventariseren welke maatregelen moleneigenaren reeds hebben genomen om te voorzien in de brandveiligheid in hun molens. Deze enquête is verwerkt in een rapport met aanbevelingen dat in 2016 aan alle moleneigenaren wordt aangeboden.

Trekker van dit project namens het bestuur is Peter Tange.

Het molengidsenproject

Een al langer levende behoefte om molengidsen met behulp van een adequate opleiding beter voor te bereiden op hun taak wordt in 2016 gerealiseerd. Samen met de provinciale afdeling van het Gilde van Vrijwillige Molenaars wordt een programma opgezet dat de gidsen en gidsen in spé zal worden aangeboden. Dit in navolging van een soortgelijk project van het Erfgoedhuis te Zuid-Holland dat al enige jaren met succes wordt aangeboden.

Trekker van dit project namens het bestuur is Evert Busser.

De molencontactdag

De jaarlijkse molencontactdag vond dit jaar op 3 oktober plaats in het Zaanse Museum naast de Zaanse Schans. De opkomst was overweldigend; meer dan 110 mensen. De wethouder van Zaanstad de heer Addy Verschuren heette de aanwezigen hartelijk welkom namens de gemeente. Vervolgens lichtte Henk Heijnen, de verenigingsmanager van de Vereniging de Zaanse molen, de plannen toe voor een nieuw molenmuseum op de Zaanse Schans. Na hem werd het thema van de dag: *gastheer/gastvrouwschap op de*

molen, toegelicht door Philip Hofmeijer die als toeristenmanager op het Jonge Schaaap veel ervaring heeft met toeristen.

De resultaten van de enquête brandveiligheid werden toegelicht door Mark Ravesloot, een lid van de werkgroep.

Hierna was het woord aan de nieuwe gedeputeerde voor Cultuur Ralph de Vries die op originele wijze de winnaars van de molenprijzen bekend maakte en vervolgens de oorkondes overhandigde.

Eric Zwijnenberg belichtte vervolgens in zijn lezing weer het wel en wee van de Noord-Hollandse molens in het afgelopen jaar.

In de middag werd een bezoek gebracht aan de molens De Koker in Wormer, Het Prinsenhof in Westzaan en tot slot Het Jonge Schaaap op de Zaanse Schans. Daar werd de dag afgesloten met een drankje en een hapje.

De Molenprijs

Tijdens de Molencontactdag werden door de heer Ralph de Vries, gedeputeerde voor Cultuur van de Provincie Noord-Holland, de inmiddels traditionele molenprijzen uitgereikt met de daarbij behorende oorkonden. Dit jaar was het thema: *Gastheer/gastvrouwschap op de molen*.

De oorkonden werden dit jaar uitgereikt aan: de gastheren/vrouwen van de molen van Sloten, de molen De Gouden Engel te Koedijk

De molenprijs is in 2015 toegekend aan de gastheren en gastvrouwen van:

- De Molen van Sloten te Amsterdam
- De Adriaan te Haarlem
- De Gouden Engel te Koedijk

Naast de oorkonde ontvingen de winnaars een kleine financiële bijdrage.

De winnaars van de provinciale molenprijs 2015, met tweede van links, de gedeputeerde Ralph de Vries

Watervisie 2021

In het kader van de ontwikkeling van de provinciale watervisie 2021 hebben wij in onze zienswijze verzocht om molens, cultuurhistorie en recreatie daarin te betrekken. Ongeveer 2/3 deel van de poldermolens in Noord-Holland is draai- en maalvaardig. Er wordt regelmatig een beroep gedaan op deze poldermolens om bij te springen bij ernstige wateroverlast. Deze poldermolens bestrijken meer dan 25.000 ha aan land- en tuinbouwgronden. Het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht en het Hoogheemraadschap Rijnland hebben regelingen ingevoerd voor de inzet van poldermolens bij calamiteiten, maar bij Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier moet dit nog worden geregeld. Noord-Holland is een waterrijk met potenties voor watersport, waaronder fraaie vaar- en kanoroutes langs molens.

De Wimmenummer molen sprong de afgelopen jaren vaak in bij ernstige wateroverlast

Verzekeringen

Vooruitlopend op de expiratie van brand- en stormschadeverzekeringen op 1 mei 2016 hebben leden ons om “second opinion’s” gevraagd bij het vergelijken van offertes en de beoordeling van dekking, eigen risico en bijzondere bepalingen. Sinds 2010 mogen verzekeraars schadeverzekeringen niet meer stilzwijgend verlengen. Zij moeten hun relaties tijdig informeren over de vervaldatum van het contract en de condities van verlenging. Het is goed om een vinger aan de pols te houden. Naar aanleiding van een schadegeval bij de Geestmolen te Alkmaar hebben wij een onderzoek ingesteld naar aansprakelijkheidsverzekeringen. Ons advies aan leden is om het “WA-plus” pakket van Het Gilde in te voeren, omdat dit pakket ook aansprakelijkheid van vrijwillige molenaars voor schade aan de molen dekt. Onze bevindingen zijn met de leden besproken.

Recreatie en toerisme

Noord-Holland telt een 30-tal “best practices” van molens met een nevenbestemming. Recreatie en toerisme vormen een groeiende tak van sport voor molens. Verscheidene molenorganisaties gaan

investeren in een ontvangstruimte voor publiek om nieuwe activiteiten te kunnen ondernemen. De molens op de Zaanse schans vormen de grootste publiekstrekker. Met name Het Jonge Schaap op de Zaanse schans komt sterk op. Opvallend is ook dat diverse kleine molenstichtingen met slechts één molen goed draaien en veel publiek trekken, bij voorbeeld De Hoop bij Wervershoof en de Molen van Sloten. Uiteraard hebben veel molens weer deelgenomen aan de landelijke molen- en gemalendag op 9 en 10 mei 2015 en de landelijke open monumentendag op 12 en 13 september 2015.

Het Weidemolenproject

In februari 2013 werd met groot succes het weidemolenboek gepresenteerd door de gedeputeerde voor Cultuur mevrouw Elvira Sweet. Binnen de kortste keren was de complete oplage uitverkocht. Hieruit blijkt duidelijk de interesse voor dit onderwerp. Besloten werd de mogelijkheden te onderzoeken om te komen tot een onderhoudssubsidieregeling voor deze bedreigde molensoort. De Vereniging De Hollandse Molen bleek bereid om hiervoor uit een van haar fondsen een bedrag te fourneren, voorlopig voor de periode van één jaar. Het fonds kreeg de naam: BankGiro Loterij Weidemolenfonds waarop iedere particuliere weidemoleneigenaar een beroep kan doen. De eerste tranche van het fonds startte op 1 mei 2014 en had een looptijd tot 1 mei 2015. In die periode zijn aan 12 eigenaren van weidemolentjes bijdragen verstrekt voor de restauratie van hun molens.

Op verzoek bleek de Vereniging de Hollandsche Molen bereid ook een tweede tranche te verlenen van € 15.000,-. Ook van dit budget is inmiddels aan drie eigenaren een bijdrage toegezegd.

POM (Professionele organisatie voor Monumentenbehoud)

Op verzoek van de provincie Noord-Holland heeft de Molenfederatie in 2014 onderzoek gedaan onder de moleneigenaren in Noord-Holland inzake de POM. Het gaat hierbij om het streven van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed om te komen tot meer professionele monumentenorganisaties. Iedere monumentenorganisatie kan trachten een POM-status te verwerven door daartoe een aanvraag in te dienen bij de RCE. Als die status wordt toegewezen dan komt de organisatie op de (BRIM) subsidietrap een tredje hoger waardoor de kans op subsidie wordt vergroot. Een van de belangrijkste voorwaarden om voor de POM-status in aanmerking te komen is, naast professionaliteit, een bezit van meer dan 20 monumenten. Aan deze laatste eis voldoet geen enkele Noord-Hollandse molenorganisatie. Er is in Nederland nog geen molenorganisatie met een POM-status. In 2014 hebben drie molenorganisaties een POM-status aangevraagd. Alle drie zijn ze afgewezen. Dit leidde tot de

constatering dat de haalbaarheid van de POM-status voor de Noord-Hollandse molenwereld op korte termijn niet reëel is. Daarom is besloten, in overleg met alle molenorganisaties, om de komende vijf jaar in te zetten op een verdergaande kwaliteitsverbetering van de Noord-Hollandse molenorganisaties. Gedurende het verslagjaar is gesproken met besturen van de grote molenorganisaties op welke wijze die kwaliteitsverbetering haar beslag kan krijgen. Eind 2015 zijn werkgroepen opgericht die in 2016 de plannen gaan realiseren. Trekker van dit project namens het bestuur is Willem Rol.

Subsidies

De provincie Noord-Holland heeft, samen met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, een budget waaruit jaarlijks een bedrag wordt uitgekeerd voor de restauratie van rijksmonumenten. Helaas heeft de provincie voor 2016 aan geen enkele molen een bijdrage toegekend wegens onvolkomenheden in de tender. Het Noord-Hollandse monumentensubsidiebeleid onder de naam "Sluitsteen" kent twee pijlers, te weten: degene met percentagegewijs de laagste aanvraag scoort het hoogst (10 punten bij < 10%) Er is dus sprake van een tender op basis van de laagste prijs. Daarnaast volgt men het landelijke BRIM-beleid met de prioritering in drie categorieën: te weten: a. Werelderfgoederen b. POM-

organisaties en c. overige. Uiteraard vallen alle molens in Noord-Holland in de laagste categorie: overige. POM-organisaties krijgen bij voorbaat 8 punten van de provincie, terwijl molens en andere monumenten slechts 1 punt krijgen. Er ontbreken nuances en gradaties. Noord-Holland kent 13.953 rijksmonumenten. Dat is op een totaal van 61.037: 23 %, bijna een kwart!¹ Van die 13.953 staan er 7503 in Amsterdam, waarvan 6203 in het centrum dus in een werelderfgoedmonument, eerste categorie!² Hendrick de Keyser en Stadsherstel bezitten als POM-

organisatie in diezelfde binnenstad een [De enige molen in een werelderfgoed: de Nachtegaal in de Beemster](#) substantiële hoeveelheid monumenten, in de tweede categorie. Deze reeds bestaande POM-organisaties ontdekken jaarlijks meer voordelen van het huidige systeem en doen daarom steeds meer aanvragen wat ten koste gaat van de aanvragers in de derde trap van de subsidie. Stadsherstel Amsterdam NV kan leningen aantrekken bij het Nationaal Restauratie Fonds en haar aandeelhouders: banken, verzekeraars en gemeente Amsterdam. Zij heeft geen ANBI-status. Molens kunnen pas concurreren met Stadsherstel als molens inschrijven voor maximaal 10%. Molens worden onnodig verdrongen door Stadsherstel.

Daarnaast steekt een nieuw fenomeen de kop op, door de provincie omschreven als "gelukszoekers". Dit betreft o.a. commerciële vastgoedbeleggers zoals Riverland (Hotel Pulitzer), Spaanse hotelketen (Doelen Hotel), Attica Beleggingsmij en Maison de Bonneterie. In 2013 heeft Riverland voor € 57,9 mln. Hotel Pulitzer overgenomen van Blackstone, de grootste vermogensbeheerder ter wereld. Deze organisaties kunnen gebruik maken van fiscale constructies, leningen van het Nationaal Restauratie Fonds en de kapitaalmarkt. Zij hebben geen ANBI-status. Door deze toeloop slinkt uiteraard het subsidiedeel in de derde categorie aanzienlijk. Met als gevolg dat alleen de eigenaren die het (aller)

¹ Monitor inzake de staat van het gebouwd erfgoed 2009, RCE

² https://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_rijksmonumenten_in_Amsterdam

laagste subsidiepercentage aanvragen nog gehonoreerd kunnen worden. Dit heeft desastreuze gevolgen voor de molens. Concurrentie van deze commerciële partijen drijft molens naar inschrijvingen van maximaal 10% en zelfs dan is nog niet zeker dat molens dit redden.

Molenzaken

De Koffiemolen in Egmond aan den Hoef (de molen van Berkhout) en de molen A in Sint Pancras zijn in 2014 van eigenaar gewisseld. Voor de molen in Egmond was door de vorige eigenaar een restauratieplan opgesteld door bureau Groen. In 2015 heeft de nieuwe eigenaar een ander plan laten opstellen door molenadviesbureau Van Reeuwijk, en is met een eerste fase van de restauratie begonnen. Helaas is de bijdrage van de provincie onvoldoende om de hele molen te kunnen restaureren. Daarop heeft de eigenaar voor de tweede fase van de restauratie een nieuwe subsidie-aanvraag ingediend.

Voor de molen A is een restauratieplan opgesteld door architect Rob de Vries uit Alkmaar. In het verslagjaar is de restauratie van de molen begonnen. De eigenaresse wil hier, net als voorheen, een woning in realiseren.

De restauratie van de Zuidpoldermolen in Edam, in eigendom van de Vereniging De Hollandse Molen, kwam in 2015 grotendeels gereed. Ook de restauratie van de molen Noorder-M in de Zijpe, die zwaar was aangetast door houtworm

en bonte knaagkever kwam in [De Zuidpoldermolen te Edam voor de restauratie](#) het verslagjaar gereed. (zie bijlage 1)

Website

Op 1 april 2015 werd een nieuwe website geïntroduceerd. Onze eerste website was verbonden aan, en werd verzorgd door de Cultuurcompagnie.

Wij zijn blij dat zij ons door die pioniersfase heen hebben geholpen. Nu wilden wij op eigen benen verder. Robert Ente van Duckplaza en Eric Zwijnenberg hebben samen een compleet nieuwe website opgezet. Er wordt nu duidelijk onderscheid gemaakt tussen nieuws en informatie voor het publiek en voor moleneigenaren/molenaars. In de eerste categorie valt bijvoorbeeld informatie over zorgmolens en over trouwlocaties. In de tweede categorie informatie over verzekeringen, subsidies, molenbeleid etc.

Bestuurszaken

De Molenfederatie telt nu 33 leden die samen 97 molens vertegenwoordigen.

Programma Provincie Noord-Holland, Cultuurcompagnie.

Jaarlijks ontvangt de Molenfederatie een provinciale bijdrage via de begroting van de Cultuurcompagnie. In totaal zijn 160 uren vergoed door de Cultuurcompagnie.

Helga Zwertbroek van de stichting Cultuurcompagnie Noord-Holland heeft 80 uur besteed aan de organisatie van de provinciale molencontactdag waardoor het totaal uitkomt op 240 uur; het afgesproken quantum met de provincie Noord-Holland.

Samenstelling Bestuur Noord-Hollandse Molenfederatie in 2015

Peter Tange, voorzitter

Evert Busser, penningmeester

Willem Rol, lid

Greet Blokker, lid

Jaap van der Veen, secretaris

Het Dagelijks Bestuur kwam in het verslagjaar zeven keer in vergadering bijeen.

Het Algemeen Bestuur kwam in het verslagjaar twee keer bijeen.

Bijlage 1

Molennieuws Noord-Holland 2015

Naast molen De Hoop in Den Oever verrees een molenboet.

Molen F in de Zijpe kreeg een nieuwe vijzel, en er werden werkzaamheden verricht aan de achterwaterloop.

In de Hargerpolder werd aan de Mosterdweg bij Camperduin door gedeputeerde mevrouw Geldof een nieuwe bosmanmolen in werking gesteld.

De Groenveldermolen in Valkkoog kreeg een nieuwe onderbonkelaar en een nieuw vijzelwiel.

Romp molen De Haan per boot verplaatst van Abbekerk naar Nauerna ter completering van De Pauw.

Naast meelmolen Ceres in Bovenkarspel werd zorgbakkerij "De Molenwiek geopend.

Naast de Grote Molen in Schellinkhout werd de houten weidemolen Johan na een grondige restauratie door vrijwilligers herplaatst.

De Krijgsman in Blokker kreeg een nieuwe molenwinkel.

Meelmolen De Herder in Medemblik verwierf het naastgelegen poorthuisje in eigendom.

De Kaagmolen in Opmeer (Spanbroek) kwam na een zeer omvangrijk herstel van fundering en waterlopen weer in bedrijf.

Strijkmolen K bij Rustenburg kreeg nieuwe boventafelementen.

Strijkmolen L bij Rustenburg kreeg acht velden nieuw riet.

Molen A polder Geestmerambacht (Twuyvermolen)

Bij de Molen van Berkhout in Egmond aan den Hoef werd de kap verwijderd en de restanten met as en bovenwiel overgebracht naar de werkplaats van de molenmaker.

De Geestmolen in Alkmaar verspeelde op 15 jan. 2015 zijn wiekenkruis.

De Eendracht in Alkmaar kreeg een nieuwe staartbalk en nieuwe lange schoren.

Bij de Molen van Piet (officieel molen De Groot) in Alkmaar werd de stelling gerestaureerd.

Bij de Etersheimerbraakmolen in Oosthuizen werd de renovatie van de houten vijzel voltooid.

Noordermolen Akersloot kreeg een nieuwe staartbalk.

De molen van de Zuidpolder in Edam.

Bij De Bonte Hen in Zaandam vond een ingrijpend herstel van de fundering plaats.

De Gekroonde Poelenburg in Zaandam kreeg nieuwe roeden.

Weidemolen De Zwaan naast De Jonge Dirk in Westzaan kreeg een nieuw gevluht en een nieuwe houten bovenas.

Oliemolen Het Pink in Koog aan de Zaan kreeg een nieuwe korte schoor en in de molen werd tijdelijk een oude drukpers geplaatst die door windkracht werd aangedreven, net als in de Tweede Wereldoorlog het geval was, toen er etensbonnen mee werden gedrukt.

Biksteenmolen De Vlijt in Oostzaan verkeert in slechte staat. De Noord-Hollandse Molenfederatie onderzocht de mogelijkheden tot herstel.

Bij d'Admiraal in Amsterdam-Noord (Buiksloot) werd de stelling vernieuwd.

Molen van Sloten kreeg een nieuw wiekenkruis.

Bij De Blom in Amsterdam-West werd de staartbalk vernieuwd.

Bij De Slokop in Spaarndam werd de staartbalk vernieuwd.

Bij De Eenhoorn in Haarlem vond veel herstel plaats, o.a. aan het kruitwerk.

Bij De Vriendschap in Weesp werd de staart vernieuwd.

Evenementen:

Nationale Molendagen 9 en 10 mei 2015

Nationale Buitenspeeldag 10 juni 2015

Schermer Maaldag 6 sept. 2015

Open Monumentendagen 12 en 13 sept. 2015

Zaanse molendag 27 sept. 2015

Halloween 31 okt./1 nov. 2015

Sinterklaashuis in molen De Hoop in 't Zand

Bijlage 2

Evenementen:

- Nationale Molendagen 9 en 10 mei 2015
- Open Monumentendagen op 12 en 13 september 2015
- Nationale Buitenspeeldag 10 juni 2015
- Schermer Maaldag 6 september. 2015
- Zaanse molendag 27 september 2015
- Molenweekend in het zuidelijk deel van Noord-Holland.
- De Waarland Molen: interieurmuseum en molenhuijs is voor ontvangst van publiek geopend. Dit vormde een onderdeel van het restauratieproject.
- De grootste publiekstrekkers zijn de molens op de Zaanse schans: o.a. De Kat, De Zoeker en Het Jonge Schaap. Zij trokken meer dan 260.000 bezoekers (entreegeld).
- Luilakken bij De Eenhoorn te Haarlem.
- Halloween met heksenpoppen op 31 oktober./1 november. 2015 bij Wieringer Molens.
- Sint Nicolaas intocht met pepernoten van de korenmolen bij o.a. De Leeuw te Aalsmeer en De Hoop in 't Zand.
- Oliebollen afhalen in december bij o.a. De Krijgsman te Oosterblokker en 't Roode Hert te Alkmaar.
- Midwintermalen in december bij De Vriendschap te Weesp met feestelijke verlichting, kerst-concert en olieballen.
- Pannekoeken bakken voor kinderverjaardagpartijtjes bij diverse korenmolens: o.a. De Oude Knecht te Akersloot (wekelijks op woensdag middag).
- "All-round" zomerprogramma's voor jong en oud wordt aangeboden bij o.a. De Hoop te Wervershoof, bezoekerscentrum De Breek te Etersheim en de Molen van Sloten.
- Fietsroutes: o.a. "Bike and het Like" uit de VS bij Wieringer Molens. De Molen van Sloten is een steunpunt voor ANWB fietsroutes. Rabo sponsert fietspuzzeltochten bij De Hoop te Wervershoof.
- Wandelroutes: o.a. De Oude Knecht bij Akersloot en de Molen van Sloten hebben zich bij het Noord-Holland pad aangesloten.

- Westfriese Omringdijk: O.a. De Gouden Engel bij Koedijk, De Herder bij Medemblik en De Hoop te Wervershoof nemen deel aan culturele en recreatieve activiteiten.
- Land van Leeghwater met vaar-, fiets- en wandelroutes langs de Schermer molens en korenmolen De Nachtegaal in Beemster Werelderfgoed.
- Holland route en European Route of Industrial Heritage: o.a. de molens op de Zaanse schans en De Zandhaas bij Santpoort zijn in dit netwerk opgenomen.
- Arrangementen met cruises door de grachten van Haarlem vanaf molen De Adriaan in samenwerking met lokale ondernemers en VVV.